

משרד הכלכלה והתעשייה
מינהל סחר חוץ

וייטנאם

- סקירה כלכלית -

ינואר 2020

רקע ונתונים כלליים¹

שטח : 331,210 קמ"ר (67 בעולם)

ישראל 20,770 קמ"ר (154 מתוך 254)

אוכלוסייה : 97 מיליון

עיר בירה : האנוי

משטר : הנהגה קולקטיבית קומוניסטית

במשטר סוציאליסטי חד-מפלגתי

ראש ממשלה : Nguyen Xuan Phuc

שפה רשמית : וייטנאמית

מטבע : VND-דונג וייטנאמי

1 דולר = 23,000 דונג וייטנאמי

גאוגרפיה : גובלת בקמבודיה ולאוס במערב, סין בצפון, וים סין הדרומי ממזרח ומדרום. לווייטנאם רצועת חוף באורך של 3260 ק"מ.

את וייטנאם מקובל לחלק – 3 אזורי גיאוגרפיים-

- צפון וייטנאם ודלתת הנהר האדום, עם רכס הפנסיפן בסמוך לגבולה הצפוני
- מרכז וייטנאם, הוא חלקה הצר של המדינה עם רמות המרכז המתאפיינות בחקלאות הררית ממערב ורצועת חוף צרה של חוף ים סין הדרומי ממזרח.
- דרום וייטנאם ודלתת המקונג הפורה

¹ CIA The World Factbook ,The World Bank

ישראל	וייטנאם	אינדיקטור
369.84	241.27	תמ"ג נומינלי GDP, current prices Billions of U.S. dollars
37.9 אלף	7.51 אלף	תמ"ג לנפש במונחי PPP Purchasing power parity; international dollars per capita
3.3 -2018 3.5 -2017 4 -2016	7.1 -2018 6.8 -2017 6.2 -2016	שיעור הצמיחה הכלכלית real GDP growth
1.3	3.5	שיעור האינפלציה Inflation rate, average consumer prices
3.9	2.2	שיעור האבטלה
49	69	קלות עשיית עסקים ציון בין 1-190 כאשר ציון נמוך מבטא תוצאה טובה
16th	55th	מדד התחרותיות ציון מ-1-7 7 מבטא את הציון הטוב ביותר
AA-	BB	דירוג אשראי S&P

רקע כללי / כלכלי

וייטנאם, עם אוכלוסייה של 97 מיליון נפשות, נמצאת במקום 15 במדד המדינות המאוכלסות ביותר בעולם. המדינה נשלטת על ידי הנהגה קולקטיבית קומוניסטית במשטר סוציאליסטי חד-מפלגתי. בראשה עומדים מזכיר המפלגה הקומוניסטית, ראש הממשלה והנשיא. וייטנאם נמנית עם השווקים המתפתחים בעולם, הן מבחינת פוטנציאל והן מבחינת הסיכון הנלווה אליו. כלכלת וייטנאם מתחזקת וצומחת בשיעור שנתי ממוצע של כ 6.5%-7% לאורך 20 השנים האחרונות.

וייטנאם ממשיכה למצב עצמה כמעצמת ייצור, והיא מהווה חלק משמעותי בשרשרת האספקה האזורית והגלובלית, וכר פורה למשיכת השקעות זרות, אשר הסתכמו ב- 2018 ב 35 מיליארד דולר. מגמה זו צפויה להמשיך להתחזק בעקבות מלחמת הסחר בין ארה"ב לסין, אשר יוצרת תמריץ לחברות רב-לאומיות להעביר אליה ייצור.

² IMF, The World Bank, World Economic Forum

התעשיות המובילות הן טקסטיל, הנעלה, מזון, ריהוט, פלסטיק ותעשיות כבדות. בשנים האחרונות וייטנאם משקיעה בפיתוח תעשיות מתקדמות יותר כמו אלקטרוניקה, רכב, וחשמל. המשקיעות הזרות המובילות בווייטנאם הן קוריאה, יפן וסינגפור. יחד עם זאת, וייטנאם סובלת מבעיות כלכליות, שחיתויות, סקטור בנקאות בעייתי וחברות ממשלתיות בגירעונות ענק.

התמורות הכלכליות שעברה וייטנאם הן לא פחות ממדהימות, בעבר הלא רחוק לכלכלת וייטנאם היו פנים שונות לחלוטין. לאחר שנים של מלחמות בלתי פוסקות, פנימיות וחיזוניות, היא הייתה עד אמצע שנות ה-80 אחת מהמדינות העניות בעולם, עד שבשנת 1986 הממשלה הכריזה על רפורמה פוליטית- כלכלית, ה- Doi Moi, שעיקרה היו מעבר מכלכלה ריכוזית מלאה ל"כלכלת שוק עם אוריינטציה סוציאליסטית", יחד עם קביעת מדיניות שהגבילה את שיעור הילודה ל-2 ילדים למשפחה, בכדי להאיץ את היציאה מהעוני והצמיחה הכלכלית.

בעקבות הרפורמה וייטנאם גילתה סימני התאוששות בשנים העוקבות. הסרת האמברגו של ארה"ב על וייטנאם ב 1995 לקראת כינון יחסים דיפלומטיים וחתימה על הסכם סחר בילטרלי בשנת 2000, היוו אף הם נקודות ציון חשובות בהתפתחותה של כלכלת וייטנאם.

ציון דרך נוסף היה הצטרפותה של וייטנאם ל- WTO בשנת 2007. כלכלת וייטנאם השלימה מהפך של 180 מעלות ולאחרונה הצטרפה כחברה למספר הסכמי סחר בינ"ל משמעותיים, ביניהם CPTPP והסכם אס"ח עם הא"א (יולי 2019), קוריאה ורוסיה. וייטנאם דוחפת לאינטגרציה לכלכלה הגלובלית, והסכמי האס"ח הינם חלק משמעותי מכך.

בשנים האחרונות תהליך המעבר למודל כלכלת שוק נמשך, ולכך הקרנה איטית על תהליכי דמוקרטיזציה, כשבמקביל מאבדת האידיאולוגיה הקומוניסטית בהדרגה ממעמדה המסורתי ונחלשת. עם זאת, לפי שעה נשמרת יציבות המשטר.

וייטנאם מדורגת כ- Middle Income Country, אולם עדיין קיימות בה בעיות מבניות רבות, ולשם קפיצת דרך יש לבצע רפורמות משמעותיות נוספות. דו"ח "וייטנאם 2035" שהוכן ע"י הבנק העולמי וממשלת וייטנאם, קבע כי יש לקדם צמיחה כלכלית לצד פיתוח בר קיימא, להסיר חסמים קיימים בפני אוכלוסיות מוחלשות ולבצע שינויים מבניים במוסדות השלטון. עם וייטנאם תבצע הנ"ל, היא צפויה להפוך למדינה מודרנית ומתועשת בתוך שני עשורים בלבד

נתוני סחר

שנה	סכום לעולם במיליארדי דולרים	יצוא מהעולם במיליארדי דולרים	סכום יבוא במיליארדי דולרים	גירעון מסחרי
2018	243.5	236.7	6.8	
2017	214	211	3	
2016	176.6	174.1	2.5	

שותפות הסחר הגדולות לשנת 2018

יצוא

יצוא במיליארדי דולרים	אחוז מסך היצוא של המדינה	גירעון מסחרי במיליארדי דולרים
47.5	19.5%	34.7
41.2	16.9%	-24.2
18.2	7.4%	-29.3
18.8	7.7%	-0.2
5.4	2.2%	-6.6

מוצרי היצוא העיקריים הם: רכיבים אלקטרוניים וציוד מכני (38%), טקסטיל והנעלה (20%), מוצרים חקלאיים בעיקר דגים, קפה, תבלינים, פירות.

יבוא

יבוא במיליארדי דולרים	אחוז מסך היבוא של המדינה	גירעון מסחרי במיליארדי דולרים
65.5	27.6%	-24.2
12.8	5.4%	34.7
47.5	20%	-29.3
19	8%	-0.2
12	5%	-6.6

מוצרי היבוא העיקריים הם: רכיבים אלקטרוניים (26%), חומרי פלסטיק (5%), דלקים ומינרלים (5%), מתכות (4.5%).

³ הלמי"ס, Un Comtrade

סקטורים מרכזיים בכלכלה

חקלאות – מעל 40% מאוכלוסיית וייטנאם מועסקת באופן ישיר בחקלאות, אשר אחראית לכ- 16% מהתמ"ג. למרות שאחד האתגרים של וייטנאם בתחרות הגלובלית הוא שרוב התוצר החקלאי מקורו במשקי בית קטנים, מדובר עדיין בענף ייצוא של 42 מיליארד דולר ב- 2018. וייטנאם מהמובילות העולמיות בייצוא קפה, קשיו, פלפל שחור, אורז, גומי, שרימפס ודגי פנגסיוס. אתגר נוסף במדינה הוא פגיעותה לשינויי האקלים, אשר מסבים לחקלאות נזק שמוערך בכ- 2 מיליארד דולר בשנה, בעיקר עקב המלחת קרקעות, בצורת סופות ושיטפונות. ההזדמנות הגדולה במדינה הוא מעבר של חברות פרטיות גדולות לחקלאות מתועשת ועתירת ידע, כחלק מאסטרטגיית השתלטות על קרקעות.

תעשייה - וייטנאם מהווה חוליה מרכזית בשרשרת האספקה העולמית. עם ענקיות שביססו בה מפעלי ענק כמו אינטל, סמסונג, נייק, הונדה, ועם חברות רבות שכבר הודיעו על העברת ייצור לוייטנאם בשנים הקרובות, כמו LG ולאחרונה אפילו חטיבת הטלפונים הניידים של גוגל. מלחמת הסחר בין ארה"ב לסין צפויה להמשיך לתרום למגמה זו. עם זאת, ישנו ניגוד בין מפעלי הענק בבעלות זרה לתעשייה המקומית, אשר רובה אינה תעשייה עתירת ידע.

בנקאות וטכנולוגיות פיננסיות (פינטק) – עולם הפיננסיים בווייטנאם מאופיין בביזור רב (מעל 35 בנקים מקומיים), כאשר 3 מארבעת הבנקים הגדולים במדינה הם בנקים בבעלות ממשלתית. עד השנים האחרונות, עולם הבנקאות פיגר טכנולוגית אחרי שאר העולם, אך בשנתיים האחרונות נעשים מאמצי ענק להדביק את הפער, ומרבית הבנקים בווייטנאם נמצאים בשלב הראשון של טרנספורמציה דיגיטלית, ומשתפים פעולה עם חברות פינטק בכדי להציע ללקוחות שירותי בנקאות אונליין, ארנק דיגיטלי, עיבוד תשלומים ואפליקציות אחרות. סך ההשקעות בפינטק הסתכמו ב- 4.4 מיליארד דולר ב 2017, וצפויות להגיע עד קרוב ל- 8 מיליארד ב- 2020.

מדעי החיים וציוד רפואי – שוק הציוד הרפואי בווייטנאם צפוי לסיים את 2016-2020 עם צמיחה שנתית ממוצעת של 18-20%.

90% מהציוד הרפואי בבתי חולים הינו ציוד מיובא, כאשר ההוצאה במדינה על ציוד רפואי מיובא הסתכמה ב- 2017 בכ- 1.1 מיליארד דולר. מבין סוגי הציוד הרפואי הנמצאים בביקוש גבוה ניתן למנות:

- ציוד לחדר ניתוח, מכשור אורתופדי ותותבים
- ציוד דיאגנוסטי מורכב כמו MRI, רנטגן, CT ואולטרה סאונד
- ציוד רפואי לטיפול בסוכרת ומחלות לב
- שירותי וציוד רפואה מרחוק - TELEMEDICINE

הסכמי בילטרליים משמעותיים של וייטנאם עם יתר מדינות העולם

ASEAN - Association of South East Asia Nations ב וייטנאם חברה

ארגונים בינ"ל:

- OECD : לא

- WTO : כן (חברה מ-2007)

וייטנאם היא ה"מדינה הגדולה" עם היקף הסחר הגדול ביותר ביחס לתוצר, כ-200%. לוייטנאם הסכמי סחר חופשי עם מספר רב של מדינות וגושי סחר, ביניהם 2 הסכמים מרכזיים שנחתמו לאחרונה אך טרם נכנסו לתוקף/אושרו – ההסכם השותפות המקיף הטרנס פסיפי – CPTPP, והסכם הסחר של וייטנאם עם האיחוד האירופי.

מדינות שאיתן לוייטנאם יש הסכם סחר:

מדינות	שנת כניסה לתוקף	הסכמים תקפים
ASEAN	1993	AFTA
ASEAN-China	2003	ACFTA
ASEAN-South Korea	2007	AKFTA
ASEAN-Japan	2008	AJCEP
Vietnam - Japan	2009	VJEPA
ASEAN - India	2010	AIFTA
ASEAN – Australia & New Zealand	2010	AANZFTA
Vietnam - Chile	2014	VCFTA
Vietnam - South Korea	2015	VKFTA
Vietnam - Russia , Belarus, Armenia, Kazakhstan, Kyrgyzstan	2016	VN – EAEU FTA
מדינות	שנת חתימה	הסכם סחר נחתם אך עדיין לא בתוקף
ASEAN - Hong Kong (China)	2017	AHKFTA
Vietnam, Canada, Mexico, Peru, Chile, New Zealand, Australia, Japan, Singapore, Brunei, Malaysia	2018	CPTPP
Vietnam - EU (28 members)	2018	EVFTA

יוזמות מרכזיות של ממשלת וייטנאם בשנתיים האחרונות

הפרטת חברות ממשלתיות - הפרטות החלו בווייטנאם כבר בשנת 1992, אולם בשנים 2016-2019 הממשלה האיצה את התהליך וקבעה את החברות שיופרטו במגוון סקטורים. עבור החברות שיוותרו בבעלות ממשלתית מלאה הוקמה ה"וועדה לניהול הון המדינה", בכדי למנוע את כפיפותן הישירה למשרדים האחראיים ובכך למזער את הפוטנציאל לשחיתות.

טרנספורמציה דיגיטלית – הממשלה משחקת תפקיד חשוב בהאצת המהפכה הדיגיטלית בקרב חברות וייטנאמיות, והשיקה תכניות כמו "E-Commerce Master Plan", ו-"IT Master Plan" בשנים האחרונות, וחקיקה ותקציבים נוספים המוקצים בכדי להאיץ מגמות תחת ההגדרה הרווחת של "Industry 4.0", הכוללת בתוכה היבטים הקשורים לערים חכמות, חקלאות מתקדמת, דיגיטליזציה של שירותים וכמובן מעבר לתעשייה מתקדמת.

חוק הסייבר – חוק הסייבר החדש נחקק בווייטנאם ב-2018, ומטרתו לחייב תאגידים מקומיים וזרים לאכסן את כל המידע שלהם על שרתים בווייטנאם, ובכך להכפיף אותו באופן מלא לחוקים הווייטנאמיים. מטרתו העיקרית של החוק היא שליטה מלאה של הממשלה על תוכן שמפורסם ברשת, גם אם מקורו ממעבר לים. לחוק זה יכולה להיות השפעה שלילית משמעותית על ספקי טכנולוגיה זרים, ובכללם חברות ישראליות. עדיין לא ברור לחלוטין כיצד ובאיזו מידה החוק ייאכף.

יחסי סחר ישראל וייטנאם

בשנים האחרונות, היחסים בין המדינות נהנים מעדנה, המתבטאת בהידוק היחסים הדיפלומטיים, הסחר והייצוא הביטחוני. הדבר ניכר גם בזרם גובר של אנשי ממשל בכירים מווייטנאם לישראל, ביניהם סגן רה"מ, שרים, ראשי פרובינציות וסגני שרים (שתי הדמויות הבולטות ביותר שביקרו בישראל במהלך השנתיים החולפות הן מזכיר המפלגה של הו-צ'י-מין סיטי (מאי 2018) וחבר הפוליטבירור וו דוק דאם (יולי 2019)).

במהלך מרץ 2017 ביקר נשיא המדינה, ראובן (רובי) ריבלין בווייטנאם, ולווה במשלחת עסקית של למעלה מ-30 חברות וכן במשלחת של חברות ביטחוניות, ובשנה העוקבת, ישראל ווייטנאם ציינו בחגיגות חצי יובל לכינון היחסים הדיפלומטיים. טרם התקיים ביקור גומלין.

בהמשך לזאת, לאורך השנים התקיימו בין המדינות שיתופי פעולה דרך ערוץ הסיוע המשב"י, המהווה כלי חשוב לקידום היחסים עם וייטנאם. פעילויות הדרכה למשתלמים מווייטנאם בקורסי מש"יב בינ"ל בארץ, מתקיימות על בסיס שנתי, כמו גם קורסים ייעודיים לווייטנאמים (בישראל ובווייטנאם) בתחומי חקלאות, מים, IT, חינוך, יזמות וכו'.

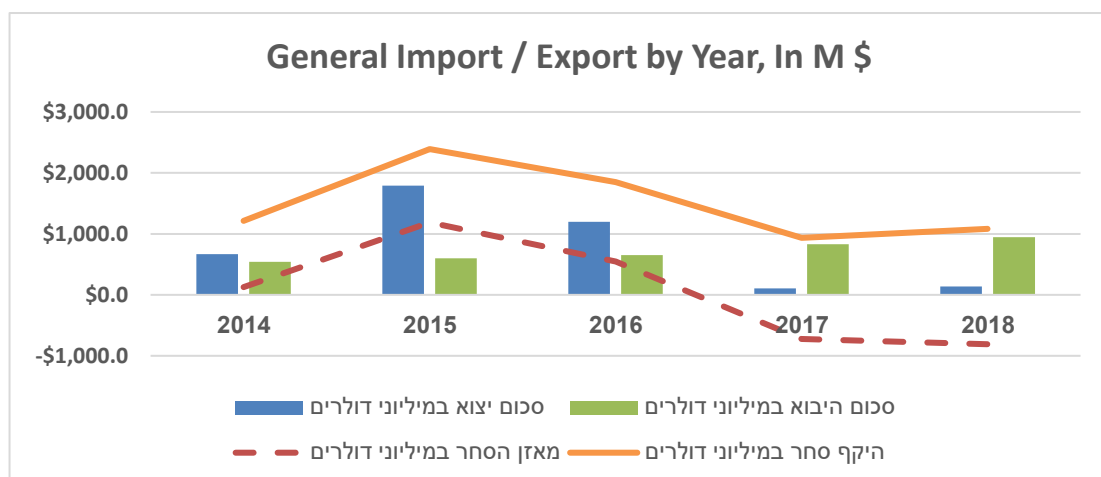
בפן המדיני-מולטילטרלי, בהתאם למדיניותה המוצהרת ולעמדותיה בזירה הבינ"ל, וייטנאם משייכת עצמה לרוב לקונצנזוס הבינלאומי, כאשר דפוס ההצבעה שלה בנושאי המזה"ת מושפע מחברותיה בתנועת הבלמ"ז וב-ASEAN, וכן מעניינה לרצות את הקבוצה הערבית. בהתאם לכך, היא מכירה במדינה פלסטינית והנציג הפלסטיני במדינה הוא במעמד שגריר. עם זאת, ניכר בשנים האחרונות שינוי לחיוב בגישתה של וייטנאם להחלטות ישראליות שאינן פוליטיות.

זאת ועוד, הסחר בין וייטנאם לישראל נמצא בעלייה בשנתיים האחרונות, בעיקר בשל עלייה משמעותית בייבוא מוייטנאם לישראל, לצד עלייה מתונה אך יציבה בייצוא. חשוב לציין כי נתוני המאקרו של הייצוא מישראל לוייטנאם יכולים להטעות, שכן הם מצביעים על ירידה חדה בין השנים 2015-2018. המשתנה המסביר הוא הסטת ההעברה של חברה רב-לאומית בודדת שמייצרת בישראל, אל מפעל אחר של אותה חברה, מוייטנאם למדינה שלישית. הכתוב מתייחס לנתונים בנטרול הנ"ל. כמו כן, המדינות עומלות במטרה לקדם את יחסי הסחר לרמה הגבוהה ביותר, ונמצאות בשלבים מתקדמים של מו"מ לכינון הסכם אס"ח החל משנת 2015, כאשר הסבב השביעי התקיים בחודש יוני 2019 בירושלים. בתחום הביטחון, על פי פרסומים העסקה הביטחונית המובילה בין וייטנאם לישראל הנה ה"ספידר"- הקמת שלוש סוללות (מערכות הגנה אווירית), העסקה מוערכת בסכום של כחצי מיליארד דולר. חלקים נוספים של העסקה נמצאים במשא ומתן וצפויים להיחתם בעתיד. ערוץ בילטרלי חשוב הוא הוועדה המעורבת, בראשות שר הכלכלה והתעשייה הישראלי ושר המדע הוייטנאמי מנגד. הוועדה דנה בסוגיות הקשורות לכלכלה, מסחר, מדע, טכנולוגיה ושיתופי פעולה אחרים. הוועדה התכנסה פעמיים עד כה, הפעם האחרונה בחודש יולי 2017 בישראל, וצפויה להתכנס שוב במהלך המחצית הראשונה של 2020.

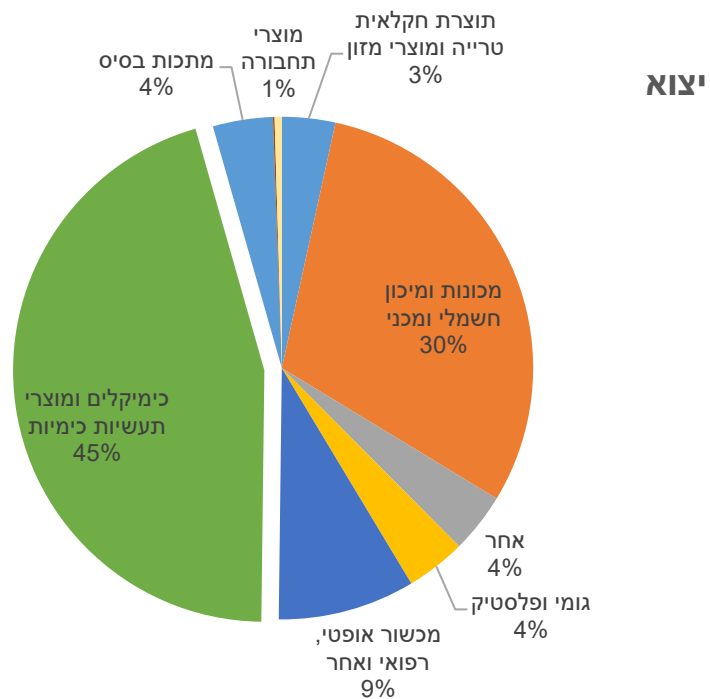
שנה	סכום יצוא במיליוני דולרים	אחוז היצוא מתוך סך היצוא הישראלי	סכום היבוא במיליוני דולרים	אחוז היבוא מתוך סך הייצוא הישראלי	מאזן הסחר במיליוני דולרים	היקף סחר במיליוני דולרים
-----	---------------------------	----------------------------------	----------------------------	-----------------------------------	---------------------------	--------------------------

2014	\$669.0	0.97%	\$543.6	0.75%	\$125	\$1,213
2015	\$1,789.2	2.79%	\$601.9	0.97%	\$1,187	\$2,391
2016	\$1,199.9	1.98%	\$651.1	0.99%	\$549	\$1,851
2017	\$104.7	0.17%	\$830.4	1.20%	-\$726	\$935
2018	\$136.2	0.22%	\$946.3	1.24%	-\$810	\$1,083

נתוני המאקרו בייצוא מצביעים על ירידה דרסטית בייצוא מישראל לווייטנאם בין השנים 2015-2017, אולם המקרה הוא של חברת ענק רב-לאומית לייצור רכיבים אלקטרוניים, אשר ההעברות הפנימיות שלה בין ישראל לווייטנאם היו מעל 90% מסך הייצוא, וכאשר זו הסיטה ייצוא מישראל בשל שיקולים פנימיים, נתוני הייצוא צנחו. כיום נתוני הייצוא משקפים נאמנה את המציאות. הייבוא מווייטנאם נמצא בעלייה חדה. עיקרו מכשירי טלפון נייד, טקסטיל, הנעלה ומוצרי מזון.

סקטורים עיקריים⁴

⁴ הלמ"ס

משרד הכלכלה והתעשייה

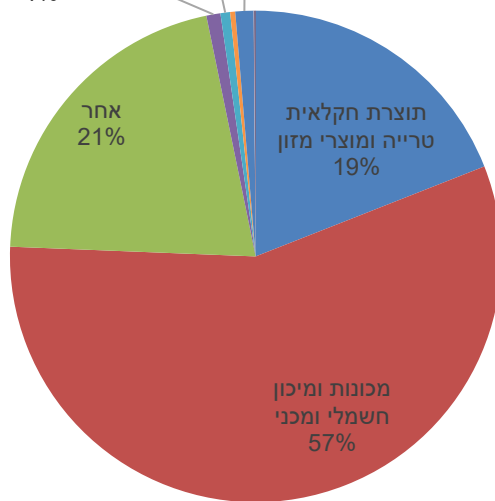
מינהל סחר חוץ

מכשור אופטי,

רפואי ואחר

גומי ופולסטיק
1%

מתכות בסיס
1%

יבוא

הסכמי סחר הדדיים בין ישראל ווייטנאם:

שם ההסכם	שנת חתימה	האם ההסכם על ההסכם בתוקף?
אמנה למניעת כפל מס	2009	כן
הסכם שת"פ מו"פ תעשייתי בילטרלי	2017	כן אך אינו פעיל
פרוטוקול פיננסי	2007	לא
הסכם לשת"פ כלכלי ומסחרי	2004	כן
מזכר הבנות למו"פ אקדמי משותף	2017	כן

תובנות נספח

לנציגות המסחרית של מינהל סחר חוץ, פרט למשרד הראשי בשגרירות ישראל בהאנוי, משרד נוסף בהו-צ'י-מין-סיטי (סייגון). מודל הפעלה ייחודי זה נגזר מהמבנה הייחודי של המדינה, והיותה של סייגון המרכז הכלכלי הגדול ביותר, עם נוכחות בולטת של המגזר הפרטי, מטות של חברות רב-לאומיות ומקור למשיכת השקעות זרות. העובדה שצפון וייטנאם ודרום וייטנאם עדיין נבדלות בהרבה היבטים, יוצרת צורך בנוכחות פיזית בשני היעדים.

בניגוד לעבר, ב-3 השנים האחרונות אנו ממקדים את עיקר המאמצים שלנו בעבודה אל מול המגזר העסקי, חברות ממשלתיות ופרטיות כאחד, ופחות בעבודה ישירה מול הממשלה בנושאים מסחריים, מתוך ראייה שכאן טמון פוטנציאל רב יותר עבור החברות הישראליות לעשיית עסקים. כך אנו משתלבים במגמה של הפיכתה של כלכלת וייטנאם לכזו עם מאפיינים קפיטליסטיים יותר ויותר.

מספר חברות ויטנאמיות בשלו ומיישרות קו עם הכלכלה העולמית, כאשר הן מציבות את הטכנולוגיה בחזית. אנו מנסים לזהות את החברות הללו, ולעבוד איתן בצורה אינדיבידואלית ע"פ תכנית תפורה למידותיהן, תוך ניסיון להתמקד בתחומים בהם לטכנולוגיה הישראלית יש יתרון. בהקשר הזה יש לציין את VINGROUP, הקבוצה העסקית הגדולה בווייטנאם, בהם השקענו משאבים רבים במחצית הראשונה של 2019, והם היו מעורבים במספר פעילויות שביצעה הנספחות המסחרית.

הסקטורים העיקריים אותם אנו מקדמים באופן פעיל הם חקלאות, אבטחת סייבר, פינטק, מים, תקשורת, קוסמטיקה ועוד. בשנת 2019 אנו משקיעים משאבים גם בכנסיה לתחום הציוד הרפואי.